

Bruselj, 2.12.2020
COM(2020) 713 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

**Zagotavljanje pravnega varstva v EU – evropska strategija za usposabljanje na
področju pravosodja za obdobje 2021–2024**

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ

Zagotavljanje pravnega varstva v EU – evropska strategija za usposabljanje na področju pravosodja za obdobje 2021–2024

1. Uvod

Z Lizbonsko pogodbo so bile Evropski uniji (EU) podeljene pristojnosti, da podpre pravosodno sodelovanje v civilnih in kazenskih zadevah z „usposabljanjem sodnikov in sodnega osebja“¹. Od takrat se je z usposabljanjem na področju pravosodja o pravu EU izboljšala **pravilna in enotna uporaba prava EU** ter vzpostavilo **medsebojno zaupanje v čezmejnih sodnih postopkih**, kar je pripomoglo k razvoju evropskega pravosodnega prostora.

Sporočilo Komisije iz leta 2011 *Vzpostavljanje zaupanja v pravosodni sistem celotne EU – nova razsežnost evropskega izobraževanja v pravosodju*² je prineslo **veliko spremembo** organizacije usposabljanja na področju pravosodja v EU tako glede pristopa kot glede obsega. Medtem ko se večina sodnikov in tožilcev EU, ki so odgovorili na raziskavo iz leta 2010³, ni nikoli udeležila usposabljanja na področju pravosodja o pravu EU ali pravu druge države članice, je od sprejetja navedenega sporočila to storila več kot polovica vseh delavcev v pravni stroki v EU (več kot 1 milijon).

Ocena **evropske strategije za usposabljanje na področju pravosodja za obdobje 2011–2020** (objavljena leta 2019)⁴ in letna poročila o evropskem usposabljanju na področju pravosodja⁵ kažejo, da je bila na splošno dosežena večina ciljev strategije. Glavni cilj usposobiti polovico (tj. 800 000) vseh delavcev v pravni stroki na področju prava EU med letoma 2011 in 2020 je bil dosežen leta 2017. Strategija je pripomogla k povečanju števila dejavnosti usposabljanja in tudi spodbudila nove vrste dejavnosti, kot so programi izmenjave. Prispevala je k izboljšanju usposabljanja o pravu EU za več kategorij delavcev v pravni stroki, zlasti za sodnike in tožilce. Vzpostavila je tudi zmogljivosti mrež, kot je Evropska mreža institucij za izobraževanje v pravosodju (EJTN), ter okrepila mreže in ponudnike usposabljanja na ravni EU.

Za nadgradnjo teh dosežkov je zdaj pomembno, da usposabljanje na področju pravosodja ostane visoko na dnevnem redu EU in da se **nadalje okrepi**.

EU se sooča z novim razvojem dogodkov in izzivi, ki jih je treba reševati z usposabljanjem na področju pravosodja, vključno s poslabšanjem stanja pravne države in napadi na temeljne

¹ Člena 81(2)(h) in 82(1)(c) Pogodbe o delovanju EU.

² COM(2011) 551 final.

³ *Judicial training in the EU Member States* (Usposabljanje na področju pravosodja v državah članicah EU), študija Evropskega parlamenta (IPOL-JURI-ET(2011)453.198).

⁴ *Ocena evropske strategije za usposabljanje na področju pravosodja za obdobje 2011–2020*, delovni dokument služb Komisije (SWD(2019) 380).

⁵ Poročila Generalnega direktorata Komisije za pravosodje in potrošnike.

pravice v nekaterih državah članicah, z eksponentno digitalizacijo naših družb in morebitnim članstvom v EU za Zahodni Balkan. Poleg tega se stopnja udeležbe pri usposabljanju še vedno močno razlikuje med državami članicami in med poklici v pravosodju. To lahko negativno vpliva na enotno in učinkovito uporabo prava EU.

To sporočilo temelji na pridobljenih izkušnjah in razvoju dogodkov od leta 2011. Upošteva rezultate ocene strategije za obdobje 2011–2020, ki jo je opravila Komisija, in širokega javnega posvetovanja, ki ga je Komisija izvedla leta 2018⁶. Določa celovito strategijo za nadaljnje izboljšanje usposabljanja delavcev v pravosodju o pravu EU z razširitvijo ukrepanja politike na nove teme, poklice in geografska območja, obravnavo novih izzivov in določitvijo novih ciljev za obdobje 2021–2024.

2. PROŽEN ODZIV NA NASTAJAJOČE POTREBE PO USPOSABLJANJU O PRAVU EU

Delavci v pravosodju morajo imeti možnost, da se prilagodijo na nov razvoj dogodkov, tudi na področju prava EU. Zato je pomembno zagotoviti prožen odziv na nastajajoče potrebe po usposabljanju o pravu EU.

Usposabljanje na področju pravosodja za spodbujanje skupne kulture pravne države

Spoštovanje pravne države je bistveno za učinkovito uporabo prava EU ter za medsebojno zaupanje med državami članicami in njihovimi pravosodnimi organi. Bistvo pravne države je učinkovito sodno varstvo, ki zahteva neodvisnost, kakovost in učinkovitost nacionalnih pravosodnih sistemov. **Delavci v pravosodju imajo bistveno vlogo pri podpiranju načela pravne države.** Morali bi slediti razvoju pravnega reda EU na tem področju, vključno s hitro razvijajočo se sodno prakso Sodišča Evropske unije (SEU), da bi ga lahko upoštevali pri svojem delu. Dobro usposobljeni delavci in njihove mreže imajo pomembno vlogo pri krepitvi kulture pravne države in podpiranju samega načela pravne države⁷, pri čemer je v središču načelo neodvisnosti sodstva.

Varovanje temeljnih pravic

Nacionalni sodniki in drugi delavci v pravosodju so bistveni akterji, ki zagotavljajo učinkovito uporabo **Listine EU o temeljnih pravicah** in skrbijo za to, da se pravice iz Listine udejanjijo v vsakdanjem življenju ljudi.

Zagotovljeno bi jim moralo biti namensko usposabljanje o uporabi Listine, njenem področju uporabe in posebnih pravicah, kot je varstvo podatkov⁸, ter tudi o njenem razmerju z nacionalnim pravom in njenem vzajemnem učinkovanju z Evropsko konvencijo o človekovih

⁶ https://ec.europa.eu/info/consultations/training-justice-professionals-eu-law-evaluation_sl.

⁷ Sporočili Komisije, *Krepitev pravne države v Uniji: Načrt za ukrepanje* (COM(2019) 343 final) in *Poročilo o stanju pravne države za leto 2020: Stanje pravne države v Evropski uniji* (COM(2020) 580 final).

⁸ Glej splošno uredbo o varstvu podatkov, direktivo o varstvu podatkov pri preprečevanju, odkrivanju in preiskovanju kaznivih dejanj in nedavno sodno prakso SEU, npr. sodbo z dne 8. aprila 2014, Digital Rights, združeni zadevi C-293/12 in C-594/12; sodbo z dne 21. decembra 2016, Tele2 Sverige, C-203/15.

pravicah. Usposabljanje o Listini bi moralo biti vključeno tudi v module usposabljanja na različnih področjih prava EU, kjer je to ustrezno⁹.

Povečanje digitalizacije pravosodja

Usposabljanje na področju pravosodja mora delavce v pravosodju pripraviti na to, da sprejmejo **digitalizacijo** in uporabo **umetne inteligence**¹⁰. Razvoj na tem področju vedno bolj vpliva na vsak vidik naših življenj. Pandemija COVID-19 je pokazala, da se morajo pravosodni sistemi hitro prilagajati z digitalizacijo. Delavci v pravosodju se morajo zavedati vpliva, ki ga imajo **digitalna orodja in tehnologije** na obravnavane zadeve, ter biti pripravljeni, da jih pravilno uporabijo v vsakdanji praksi, tudi v čezmejnih postopkih¹¹. Zagotoviti morajo ustrezno varstvo pravic in osebnih podatkov posameznikov v digitalnem prostoru, zlasti zato, da imajo stranke dostop do spisov in da se lahko udeležijo sodnih obravnav.

Sledenje razvoju prava EU

Evropsko usposabljanje na področju pravosodja bi moralo delavcem v pravosodju omogočiti, da **razumejo vlogo prava EU** v svoji vsakdanji praksi, da **zagotovijo njegov polni učinek** ter v nacionalnih sodnih postopkih poskrbijo za **spoštovanje pravic in obveznosti**, ki izhajajo iz prava EU. Pomembno je tudi, da sledijo razvoju prava EU. Za vsak nov razvoj zakonodaje in sodne prakse SEU je potrebno usposabljanje, da lahko dosežeta nameravane učinke ter da imajo lahko delavci v pravosodju potrebna znanja in spretnosti.

To zlasti velja za ključne instrumente EU za **čezmejno pravosodno sodelovanje**. Ustanovitev **Evropskega javnega tožilstva (EJT)** ima tudi precejšnje posledice za usposabljanje tožilcev, sodnikov in zagovornikov. Strategija bi morala zlasti okrepiti usposabljanje za te poklice na področju pravne podlage EJT, prilagoditev nacionalnih pravnih sistemov in pravosodnih struktur, odnosov EJT z drugimi organi in agencijami EU, dejavnimi pri varstvu finančnih interesov EU, kot so Eurojust, Europol in OLAF, ter uporabe pravnih instrumentov EU, ki jih EJT uporablja pri čezmejnem pravosodnem sodelovanju.

Na področju **varnosti** ključne teme usposabljanja ostajajo boj proti terorizmu, organizirani kriminal (vključno s trgovino z ljudmi ter nedovoljenim prometom s strelnim orožjem in prepovedanimi drogami), preprečevanje in zatiranje radikalizacije, ki vodi do nasilnega ekstremizma, in boj proti pranju denarja.

Delavci v pravosodju, ki so v stiku z **žrtvami**, bi morali biti usposobljeni, da jih bolje podprejo in komunicirajo z njimi, pri tem pa zlasti upoštevajo potrebe najranljivejših¹². Znati bi morali tudi prepoznati **zlorabe pravnih postopkov** in uporabiti razpoložljiva orodja za njihovo obravnavo.

⁹ Sporočilo Komisije, *Strategija za krepitev uporabe Listine EU o temeljnih pravicah* (COM(2020) 711 final).

¹⁰ V skladu s Sporočilom Komisije *Digitalizacija pravosodja v EU* (COM(2020) 710 final).

¹¹ Sklepi Sveta, *Dostop do sodnega varstva – izkoriščanje priložnosti, ki jih prinaša digitalizacija* (2020/C 342 I/01).

¹² Sporočilo Komisije, *Strategija EU o pravicah žrtev (2020–2025)* (COM(2020) 258 final).

Za **pravice otrok**¹³, pravice **invalidov** in prilagoditev pravosodnih sistemov tem skupinam, posebne izzive, s katerimi se spopadajo žrtve nasilja na podlagi spola¹⁴, ter tudi enakost in **nediskriminacijo** je potrebno specializirano usposabljanje, zajeti pa morajo biti tudi v drugih tečajih.

Zaščita **pravic potrošnikov** s stalnim usposabljanjem¹⁵ o materialnem in procesnem pravu je prednostna naloga¹⁶, kot potrjuje razcvet nezakonitih praks, ugotovljen med pandemijo COVID-19¹⁷. Zagotovljeno mora biti učinkovito uveljavljanje **pravic iz državljanstva EU**, tudi na področju prostega gibanja.

Potrebno je usposabljanje za veliko število delavcev, vključenih v izvajanje pravil **enotnega trga**¹⁸, vključno s tistimi, posebno pomembnimi za poslovanje, kot so pravila za zaščito naložb znotraj EU¹⁹, delno za zagotovitev zaupanja vlagateljev. Na voljo bi morale biti tudi usposabljanje o **pravi družb EU**, zlasti o digitalnih orodjih in procesih, čezmejnih preoblikovanjih, združitvah in delitvah podjetij, ter o konkurenčnem pravu EU za tiste, ki ga potrebujejo.

Poleg tega je za uporabo **okoljske zakonodaje** EU potrebno specializirano znanje in več usposabljanja.

Opremljanje delavcev za spopadanje z novimi izzivi

Nove oblike terorizma, nasilnega ekstremizma in kibernetске kriminalitete ter pandemija COVID-19 so vplivale ne le na življenja posameznikov in podjetij, temveč tudi na nacionalne pravosodne sisteme, ki se morajo prilagoditi. Pandemija je zlasti spremenila načine delovanja storilcev kaznivih dejanj ter povzročila precejšnje povečanje kaznivih dejanj, ki vključujejo kibernetско kriminaliteto, spletne kriminalne dejavnosti in zdravje²⁰. Delavci v pravosodju se morajo odzvati na te spremembe²¹. Poleg tega nove oblike dela ustvarjajo izzive v delovnem in socialnem pravu. Treba bi bilo hitro organizirati in dati na voljo **nove ponudbe usposabljanja**, kot pred kratkim za kibernetско kriminaliteto in azil.

¹³ Prihajajoča *Strategija EU o otrokovih pravicah* (sprejeta naj bi bila leta 2021).

¹⁴ Glej vodnik Mednarodne komisije pravnikov *Women's access to justice for gender-based violence* (Dostop žensk do sodnega varstva zaradi nasilja na podlagi spola): <http://www.icj.org/wp-content/uploads/2016/03/Universal-Womens-access-to-justice-Publications-Practitioners-Guide-Series-2016-ENG.pdf>.

¹⁵ Vseživljenjsko strokovno usposabljanje.

¹⁶ To vključuje usposabljanje o enotnih mehanizmi za sodelovanje pri izvrševanju, npr. v skladu z uredbo o sodelovanju na področju varstva potrošnikov (Uredba (EU) 2017/2394).

¹⁷ Npr. nepošteni trgovci, ki uporabljajo nepoštenе poslovne prakse, množične odpovedi letov, ne da bi se spoštovalе pravice potrošnikov do povračila.

¹⁸ Sporočilo Komisije, *Dolgoročni akcijski načrt za boljše izvajanje in uveljavljanje pravil enotnega trga* (COM(2020) 94 final).

¹⁹ Sporočilo Komisije, *Zaščita naložb znotraj EU* (COM(2018) 547 final).

²⁰ Npr. kibernetски napadi na področju zdravja, trgovina s ponarejenimi medicinskimi izdelki, goljufije v zvezi z zaščitno opremo ali testi za COVID-19 ter nezakonito odlaganje sanitarnih odpadkov.

²¹ <https://www.cepol.europa.eu/media/news/cepol-issues-fast-track-needs-analysis-impact-covid-19-law-enforcement-training>.

Ukrepanje za ponudnike usposabljanja:

- zagotoviti, da je usposabljanje o pravnem redu EU, **pravni državi in temeljnih pravicah**, kot so določeni v Pogodbah EU in Listini o temeljnih pravicah, sistematično razpoložljivo v okviru ponudbe stalnega usposabljanja za sodnike in druge delavce v pravosodju;
- **vključiti pravo EU**, vključno z Listino o temeljnih pravicah, v nacionalne dejavnosti usposabljanja o pravu in organizirati posebno usposabljanje o pravu EU, kjer je to ustrezno;
- zagotoviti usposabljanje za izboljšanje zavedanja ter znanj in spretnosti v zvezi z **digitalizacijo in umetno inteligenco** ter učinkovite uporabe digitaliziranih sodnih postopkov in registrov;
- zagotoviti učinkovito usposabljanje o **novem razvoju zakonodaje in sodne prakse EU**, vključno z instrumenti za čezmejno pravosodno sodelovanje in EJT;
- osredotočiti usposabljanje na varstvo **pravic posameznikov v digitalnem prostoru** (npr. varstvo podatkov, zasebnost, nediskriminacija, zaščita pred spletnim nasiljem na podlagi spola, pogodbeno pravo, pravice potrošnikov) in **pravice posebnih skupin** (npr. otrok, invalidov, žrtev nasilja na podlagi spola, rasizma in diskriminacije);
- **spremljati** potrebe po usposabljanju in **prilagoditi** učne načrte nastajajočim izzivom.

Ukrepanje za Komisijo:

- **podpreti usposabljanje o pravu EU** za delavce v pravosodju v skladu z njihovimi potrebami;
- nadaljevati sodelovanje s **Svetom Evrope** o usposabljanju, ki vključuje Listino EU o temeljnih pravicah.

3. POTREBNI ELEMENTI USPOSABLJANJA DELAVCEV POLEG PRAVA EU

Evropsko usposabljanje na področju pravosodja bi moralo presegati pravno izobraževanje ter podpirati razvoj strokovnih **znanj in spretnosti**. Pravo in pravna načela ne delujejo v vakuumu, zato morajo delavci v pravosodju pridobiti večdisciplinarne kompetence.

Čeprav je usposabljanje na področju **sodnih veščin**²² nacionalna odgovornost, je bistveno za učinkovitost pravosodja, odnos zaupanja med pravosodnimi sistemi in posamezniki ter zaupanje med delavci pri čezmejnem sodelovanju. Ključne teme usposabljanja za **sodnike** vključujejo ravnanje sodnega osebja, odpornost, nezavedno pristranskost, vodenje zadev in obravnav ter vodstvene spretnosti.

Poleg tega **vsi delavci v pravosodju** za pridobitev potrebnega znanja, vedenjskih vzorcev in strokovnosti potrebujejo usposabljanje na področju **nepravnega znanja in spretnosti**, npr.

²² Tj. nabor znanj, spretnosti in vedenjskih vzorcev sodnikov.

kot jih zagotavljajo vedenjske znanosti, psihologija, antropologija, ekonomija in kognitivna lingvistika.

Razvoj **znanj in spretnosti na področju pravnega jezika** je bistven za tekoč dialog med delavci, ki spodbuja medsebojno zaupanje v čezmejnih sodnih postopkih. Obvladovanje tujih jezikov delavcem v pravosodju pomaga razumeti tuje pravne sisteme in koncepte ter povečuje udeležbo v čezmejnih dejavnostih usposabljanja.

Komisija podpira dodatno in tehnično usposabljanje na področju pravnega jezika za nadgradnjo nacionalne ponudbe ter spodbuja kombiniranje jezikovnih in pravnih vidikov pri takem usposabljanju, ki se je izkazalo za učinkovito.

Ukrepanje za ponudnike usposabljanja:

- vključiti **sodne veščine ter nepravno znanje in spretnosti** v nacionalne programe stalnega usposabljanja;
- ponujati tečaje **tujega pravnega jezika**, zlasti za delavce, ki obravnavajo čezmejne primere.

Ukrepanje za Komisijo:

- zagotoviti finančno podporo za **čezmejno usposabljanje na področju nepravniških vprašanj**, kadar je povezano s pravnim usposabljanjem.

4. POVEČANO, ŠIRŠE IN BOLJ CILJNO USMERJENO USPOSABLJANJE ZA DELAVCE V PRAVOSODJU

Osrednji cilj sporočila iz leta 2011 je bil splošni cilj povečati število usposobljenih delavcev v pravni stroki, da se ustvari potreben zagon. To je bilo že samo po sebi dobra podlaga za spremembe. Vendar so bila pri oceni strategije poudarjena nekatera vprašanja, kot so različni rezultati med poklici in državami. Zato je potreben pristop, s katerim bodo postavljeni **novi in ambiciozni (čeprav diferencirani) cilji**, ki bodo bolj **prilagojeni** potrebam po usposabljanju in stopnjam udeležbe pri usposabljanju o pravu EU zadevnih poklicev.

Udeležba pri stalnem usposabljanju o pravu EU v EU (%)

Poklici	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Sodniki in tožilci	24,62 %	23,04 %	24,00 %	29,11 %	28,10 %	38,03 %	48,22 %	54,66 %	55,70 %
Pisarniško osebje sodišč in tožilstev	1,75 %	0,90 %	1,52 %	1,32 %	2,06 %	2,39 %	3,23 %	4,14 %	6,40 %
Odvetniki	1,79 %	1,73 %	5,04 %	5,28 %	3,54 %	4,11 %	4,88 %	4,82 %	3,36 %
Notarji	11,36 %	5,75 %	10,37 %	15,31 %	18,07 %	13,89 %	27,03 %	22,35 %	26,03 %

Sodni izvršitelji	3,57 %	4,02 %	3,12 %	8,29 %	5,67 %	7,57 %	9,55 %	12,77 %	16,19 %
-------------------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	---------	---------

Vir: Evropska komisija (EU-28, razen za leto 2019: EU-27, ker Združeno kraljestvo ni poslalo podatkov; podatki iz letnih poročil o evropskem usposabljanju na področju pravosodja²³).

Na splošno bi se moralo **več delavcev v pravosodju** udeležiti usposabljanja o pravu EU, ponudniki usposabljanja pa bi morali **izboljšati** ponujeno **usposabljanje o pravu EU**, naj bo nacionalno ali čezmejno in ne glede na to, ali ga (so)financira EU. To se nanaša na vse delavce v pravosodju, ki uporabljajo pravo EU, kar vključuje predvsem sodnike, tožilce in sodno osebje, pa tudi poklice, kot so odvetniki, notarji, sodni izvršitelji, mediatorji, sodni tolmači/prevajalci, sodni izvedenci ter v nekaterih okoliščinah zaporniško osebje in uradniki za pogojni odpust.

Prilagojeni cilji

Sodniki in tožilci so glavni varuhi pravilne uporabe prava EU na nacionalni ravni²⁴. Ostati bi morali **glavna ciljna skupina** za usposabljanje o pravu EU. Sodniki uporabljajo pravo EU po uradni dolžnosti, uresničujejo načeli primarnosti in neposrednega učinka ter SEU predložijo vprašanja za predhodno odločanje. Tožilci morajo poznati in uporabljati ustrezne dele pravnega reda EU na področju pravosodja, vključno s procesnimi pravicami osumljenih in obtoženih v kazenskih postopkih, zaščito finančnih interesov EU ter novimi operativnimi pravili po ustanovitvi EJT.

Pisarniško osebje sodišč in tožilstev je bistveno za nemoteno delovanje pravosodnih sistemov. Nekateri od teh delavcev so vključeni v sestavljanje in izvrševanje sodnih odločb, čezmejno vročanje dokumentov, evropske plačilne naloge, evropske naloge za prijetje in druge čezmejne postopke. Za to je potrebno široko usposabljanje o pravu EU, ki bi moralo biti natančno prilagojeno ugotovljenim potrebam. Komisija spodbuja mreženje vseh nacionalnih in vseevropskih ponudnikov usposabljanja za sodno osebje za izmenjavo dobrih praks in krepitev nacionalnih ponudb usposabljanja.

Odvetniki imajo bistveno vlogo pri praktičnem izvajanju prava EU v številnih sodnih postopkih, nacionalnih ali čezmejnih, civilnih, družinskih, upravnih ali kazenskih. Pristojni so tudi, da sprožajo vprašanja prava EU v posebnih pravnih položajih. Seznanjeni morajo biti z najnovejšim razvojem pravnega reda EU. Zato se je bistveno osredotočiti na usposabljanje odvetnikov z zasebno prakso in na ponudnike njihovega usposabljanja.

Notarji pomagajo zagotoviti učinek prava EU na področjih, pomembnih za posameznike in podjetja, kot so dedovanje, mediacija, insolventnost in preprečevanje pranja denarja. To bi moralo biti boljše upoštevanje v vsebini usposabljanja ob hkratnem spodbujanju uporabe interaktivnih metodologij, vključno z e-učenjem.

²³ Glej opombo 5 in poročilo za leto 2020; https://ec.europa.eu/info/law/cross-border-cases/training-legal-practitioners-and-training-practices_sl.

²⁴ To se nanaša na vse pristojnosti, vključno z upravnimi.

Sodni izvršitelji so udeleženi pri čezmejnem izvrševanju sodnih odločb, na primer pri evropskih postopkih v sporih majhne vrednosti in pri čezmejni izterjavi sredstev. Čeprav se njihov poklicni status in izobrazba razlikujeta, je to sodno osebje v približno tretjini držav članic. Potrebujejo več usposabljanja o ustreznem pravu EU za zagotovitev, da ga pri svojih vsakodnevnih nalogah pravilno uporabljajo.

Izboljšanje usposabljanja o pravu EU v drugih poklicih

Na stičišču med to strategijo in evropskim programom usposabljanja na področju kazenskega pregona (LETS)²⁵ je koristno razviti in spodbujati enotna gradiva za usposabljanje ter skupna usposabljanja za tožilce, sodnike in preiskovalce. V tem okviru je dobrodošlo plodno sodelovanje med EJTN in Agencijo Evropske unije za usposabljanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj (CEPOL) ter bi ga bilo mogoče še razviti.

Zaporniško osebje in uradniki za pogojni odpust so nova ciljna skupina, saj je njihovo usposabljanje ključno za varovanje temeljnih pravic med pridržanjem (zlasti v okviru evropskih nalogov za prijetje²⁶) ter utrjevanje njihove ključne vloge pri preprečevanju radikalizacije v zaporih in zagotavljanju uspeha programov rehabilitacije. Seznanjeni morajo biti tudi s politikami EU, zlasti v zvezi s premestitvami zapornikov, pogojnim odpustom, nadomestnimi kaznimi, nadzorom, zakonodajo o drogah in drugimi vprašanji v zaporih²⁷.

Nazadnje, **drugi delavci v pravosodju**, kot so mediatorji²⁸, sodni izvedenci²⁹, upravitelji v postopkih zaradi insolventnosti³⁰ in sodni tolmači/prevajalci³¹, vedno bolj potrebujejo znanje in kompetence pri uporabi prava EU. Kakovost njihovega prispevanja k sodnim postopkom bi bilo treba povečati z ustreznim usposabljanjem o pravu EU.

Ukrepanje za vse deležnike:

do leta 2024 bi morale stalno usposabljanje o pravu EU vsako leto doseči:

- 65 % sodnikov in tožilcev,

²⁵ Glej Sporočilo Komisije (COM(2013) 172).

²⁶ Glej sodbo z dne 5. aprila 2016, PPU Aranyosi in Căldăraru, C-404/15 in C-659/15, sodbo z dne 25. julija 2018, PPU ML, C-220/18, ter sodbo z dne 15. oktobra 2019, Dorobantu, C-128/18.

²⁷ Agenda in akcijski načrt EU za boj proti drogam za obdobje 2021–2025 (COM(2020) 606).

²⁸ Direktiva 2008/52/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. maja 2008 o nekaterih vidikih mediacije v civilnih in gospodarskih zadevah (UL L 136, 24.5.2008, str. 3).

²⁹ Sklepi Sveta in akcijski načrt o nadaljnjih ukrepih za vzpostavitev evropskega prostora forenzične znanosti (10128/16).

³⁰ Uredba (EU) 2015/848 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2015 o postopkih v primeru insolventnosti (UL L 141, 5.6.2015, str. 19) in Direktiva (EU) 2019/1023 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o okvirih preventivnega prestrukturiranja, odpustu dolgov in prepovedih opravljanja dejavnosti ter ukrepih za povečanje učinkovitosti postopkov glede prestrukturiranja, insolventnosti in odpusta dolgov ter o spremembi Direktive (EU) 2017/1132 (Direktiva o prestrukturiranju in insolventnosti) (UL L 172, 26.6.2019, str. 18).

³¹ Direktiva 2010/64/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. oktobra 2010 o pravici do tolmačenja in prevajanja v kazenskih postopkih (UL L 280, 26.10.2010, str. 1).

- 15 % pisarniškega osebja sodišč in tožilstev, ki potrebujejo kompetence na področju prava EU,
- 15 % odvetnikov³²,
- 30 % notarjev,
- 20 % sodnih izvršiteljev.

Ukrepanje za mreže:

- **EJTN** – vzpostaviti mrežo vseh ponudnikov usposabljanja za sodno osebje za izmenjavo strokovnega znanja in dobrih praks³³;
- **Evropska mreža akademij za usposabljanje v zvezi z zapori (EPTA)** – razširiti na vse države članice³⁴, ugotoviti potrebe po usposabljanju v zvezi s pravom EU in se ustrezno odzvati;
- **Evropska konfederacija za pogojne obsodbe (CEP)** – nadaljevati delo v zvezi z usposabljanjem.

5. SPODBUJANJE VISOKOKAKOVOSTNIH, UČINKOVITIH DEJAVNOSTI USPOSABLJANJA

Zagotavljanje usposabljanja na področju pravosodja ni samo sebi namen. Bistveno je tudi, da je usposabljanje dovolj **kakovostno** za doseg njegovih ciljev. Bistvena je dobra metodologija, od načrtovanja do izvajanja in vrednotenja. Ponudniki usposabljanja morajo, da bi se prožno odzvali na vsakodnevne izzive delavcev, stalno spremljati **potrebe po usposabljanju** z vidika nacionalnih in tudi evropskih deležnikov.

Delavci v pravosodju potrebujejo izpostavljenost **različnim oblikam učenja**: reflektivni, konceptualni, eksperimentalni in konkretni. Njihovo usposabljanje bi moralo vključevati mešanico dejavnosti **v živo** v prostorih ponudnika, orodja za **e-učenje** in usposabljanje **na delovnem mestu**. Dejavnosti usposabljanja v živo (vključno s čezmejnimi) so bistvene za razvijanje znanj, spretnosti in vedenjskih vzorcev ter vzpostavljajo medsebojno zaupanje s tem, da omogočajo prosto razpravo v ozračju zaupanja in spoštovanja. Nadaljevati bi se morale, čim bodo zdravstvene razmere to dopuščale. Usposabljanje na ravni EU bi moralo pomagati tudi pri usmerjanju novih pristopov, kot so **hibridne** oblike (kombinacija pristopa v živo in spletnega pristopa) in **medpoklicno** usposabljanje v živo o posebnih pomembnih temah.

Uporabljati bi bilo treba **različna dostopna** orodja za usposabljanje in oblike usposabljanja za prilagoditev razpoložljivosti in raznolikosti udeležencev usposabljanja. Pri usposabljanju bi

³² Pri spremljanju usposabljanja odvetnikov se bodo upoštevale težave pri zbiranju podatkov.

³³ Komisija pozdravlja odločitev EJTN, da svojo ciljno skupino razširi na pisarniško osebje sodišč in tožilstev.

³⁴ Sedanje članice EU: Avstrija, Belgija, Bolgarija, Češka, Nemčija, Estonija, Španija, Finska, Francija, Hrvaška, Irska, Italija, Luksemburg, Latvija, Nizozemska, Poljska, Portugalska, Romunija, Slovenija in Švedska.

bilo treba bolje izkoristiti **nove tehnologije**³⁵, da se doseže več ljudi in podpre kakovost usposabljanja. To potrebo še poudarjata sedanja pandemija in prehod z dejavnosti v živo na spletno usposabljanje.

E-učenje vrhunske kakovosti in dostop do **e-virov** o pravu EU bi morala postati resničnost za vse delavce. Dopolnjevati in pomnoževati bi morala koristi dejavnosti v živo s sodobnimi gradivi in samostojnimi učnimi orodji, da se čim bolje izkoristi e-pravosodje.

Dejavnosti na nacionalni ravni ne morejo imeti enakega vpliva kot **čezmejne dejavnosti**. Splošne in specializirane čezmejne izmenjave sodnikov, tožilcev in predsednikov sodišč ostajajo prednostna naloga. Krepijo skupno evropsko pravosodno kulturo, vzpostavljajo zaupanje in spodbujajo enotno uporabo prava EU. Izmenjave bi morale prinesiti otipljivo dodano vrednost za udeležence in pomnožiti učinke v poklicnem okolju.

Za vse usposabljanje bi bilo treba dokazati, da je doseglo svoje cilje. Pri **vrednotenju** bi bilo treba oceniti pridobitev znanja in spretnosti, spremembe vedenjskih vzorcev ter vplive na poklicno uspešnost, poleg stopenj zadovoljstva udeležencev usposabljanja³⁶.

Ukrepanje za ponudnike usposabljanja:

- v večji meri upoštevati **priporočila** iz publikacij *Advice for training providers*³⁷ (Nasveti za ponudnike usposabljanja) in *EJTN Handbook on judicial training methodology in Europe*³⁸ (Priročnik o metodologiji usposabljanja na področju pravosodja v Evropi);
- vsako leto organizirati **čezmejne dejavnosti usposabljanja** za vsaj 5 % vseh sodnikov in tožilcev; privabljeni nove udeležence;
- ponujati interaktivno, praktično in vsem udeležencem usposabljanja dostopno **e-učenje**, ki je natančno prilagojeno ciljem usposabljanja;
- dodatno proučiti potencial **sodobnih tehnik**, kot so virtualno usposabljanje v živo in rešitve razširjene resničnosti;
- v večji meri uporabljati „**kapsulno**“ (kratko, sodobno, ozko osredotočeno) **e-usposabljanje** za zadovoljitev nujnih potreb delavcev v pravosodju v okviru konkretne zadeve;
- zagotavljati, da so **izvajalci usposabljanja usposobljeni** za to, da izkoristijo celotni potencial metodologij e-učenja;

³⁵ Npr. virtualno usposabljanje v živo: interaktivna virtualna učilnica; virtualna resničnost: virtualno okolje za usposabljanje, dostopno z digitalnimi napravami; razširjena resničnost: resnično okolje, nadgrajeno z računalniško ustvarjenimi zaznavnimi informacijami; mešana resničnost: virtualni elementi, dodani resničnosti.

³⁶ Glej EJTN, *Guidelines for the evaluation of judicial training practices* (Smernice za vrednotenje praks usposabljanja na področju pravosodja); <https://bit.ly/2UDmqtX>.

³⁷ <https://e-justice.europa.eu/fileDownload.do?id=9f252d82-8ef4-4f6e-b562-372f9fa50096>.

³⁸ <http://www.ejtn.eu/Methodologies--Resources/Training-Methods>.

- **ovrednotiti** vsako dejavnost usposabljanja na podlagi zadovoljstva udeležencev, povečanih kompetenc in, kjer je ustrezno, vpliva na njihovo uspešnost.

Ukrepanje za Komisijo:

- kjer je ustrezno, uporabiti **skupni obrazec za vrednotenje** pri dejavnostih, ki jih podpira EU;
- vključiti „**evropsko platformo za usposabljanje**“ v evropski portal e-pravosodje³⁹ kot osrednje vozlišče informacij o dejavnostih usposabljanja za delavce v pravosodju in enotno točko dostopa do gradiv o pravu EU za samoizobraževanje.

6. SPODBUJANJE USPOSABLJANJA NA PODROČJU PRAVOSODJA ZA MLADE DELAVCE

Novi delavci v pravosodju bi morali med svojim začetnim usposabljanjem pridobiti **osnovno znanje o pravnem sistemu in pravni kulturi EU**⁴⁰. To bi moralo pripomoči k njihovemu praktičnemu razumevanju vloge prava EU v nacionalnih pravnih sistemih, pravnega reda pravne države in njihove vloge kot evropskih delavcev v pravosodju. Pri začetnem usposabljanju (kjer obstaja) bi moralo biti torej dovolj časa namenjenega kakovostnemu usposabljanju o pravu EU, temeljnih pravicah, pravni državi, sodnih veščinah in jezikovnih spretnostih. Usposabljanje o sistemskih elementih prava EU⁴¹ bi moralo biti standard.

Ukrepanje za ponudnike usposabljanja:

- zagotoviti, da vsak **učni načrt začetnega usposabljanja** vsebuje module o pravu EU, vključene v nacionalno usposabljanje o pravu in samostojne, kjer je to ustrezno;
- vključiti **pravni red EU o pravni državi in o Listini EU o temeljnih pravicah** ter tudi **sodne veščine** kot standardne sestavine ponudbe začetnega usposabljanja na področju pravosodja za nove delavce;
- zagotoviti, da se vsak bodoči ali novoimenovani sodnik in tožilec med začetnim usposabljanjem udeleži **čezmejne izmenjave**;
- poskrbeti, da je **izmenjava za bodoče in novoimenovane sodnike in tožilce** v okviru programa AIAKOS mreže EJTN⁴² standardna sestavina ponudbe začetnega usposabljanja. Nacionalni organi za usposabljanje na področju pravosodja bi morali pomagati pri njihovi organizaciji;
- poskrbeti, da so **tečaji pravnega jezika** standardna sestavina ponudbe začetnega usposabljanja.

³⁹ https://e-justice.europa.eu/content_european_training_platform-37158-sl.do.

⁴⁰ Usposabljanje za bodoče ali novoimenovane delavce.

⁴¹ Splošna načela prava EU in pravnih sredstev, vloge SEU, način delovanja pravosodnega sodelovanja, kje najti ustrezne informacije in obrazce itd.

⁴² Program AIAKOS združuje bodoče ali novoimenovane sodnike iz različnih držav članic v instituciji za usposabljanje na področju pravosodja ali v sodnih/tožilskih uradih za spodbujanje medsebojnega razumevanja različnih evropskih pravosodnih kultur in sistemov ter njihovo ozavešanje o evropski razsežnosti njihovega (bodočega) dela.

7. POVEČANJE SKUPNE ODGOVORNOSTI

Odgovornost za usposabljanje na področju pravosodja si delijo države članice, ponudniki usposabljanja, nacionalne in evropske organizacije za poklice v pravosodju ter EU. **Potrebna je večja zavezanost vseh vpletenih.**

Nacionalni deležniki nosijo primarno odgovornost

Nacionalni ponudniki usposabljanja, ministrstva za pravosodje, sodni in tožilski sveti ter organi reguliranih poklicev so vsi ključni akterji pri zagotavljanju, da usposabljanje ustreza **potrebam delavcev**. Na voljo morajo biti dani ustrezni **viri**, kar zadeva proračun, osebje za organizacijo usposabljanja in čas, da se ga delavci v pravosodju lahko udeležijo. Z določitvijo obveznih kvot za usposabljanje se lahko zagotovi, da se razume kot del rednih delovnih ureditev. **Informacije** o zagotavljanju usposabljanja na nacionalni ravni in ravni EU morajo biti proaktivno razširjene, udeležbo pa je treba podpreti.

Vodilni in višji delavci v poklicih v pravosodju bi morali biti udeleženi pri oblikovanju pristne kulture usposabljanja. Potrebna je sprememba odnosa, da postanejo pravosodni in strokovni organi **učee organizacije**, v katerih se usposabljanje razume kot naložba in ne kot motnja pri vsakdanjem delu.

Mreže strokovnjakov za pravo EU

Delavcem v pravosodju ni treba obvladati vseh podrobnosti prava EU, temveč morajo ravnati v skladu z njim, kadar je to potrebno. Moralo bi jim biti omogočeno, da se lahko zanesejo na **kolega**, ki lahko popolnoma sodno neodvisno zagotovi **strokovno znanje in pomoč na področju prava EU** ter ki pripada mreži, oblikovani za ta namen na nacionalni ravni. To je priznana dodana vrednost nacionalnih mrež sodnih koordinatorjev za pravo EU.

Edinstvena vloga Evropske mreže institucij za izobraževanje v pravosodju

Mreža EJTN je najprimernejša, da prek svojih članov koordinira nacionalne dejavnosti usposabljanja o pravu EU ter da razvija čezmejno usposabljanje za sodnike in tožilce, vključno z izmenjavami⁴³. Njenih devet „načel izobraževanja v pravosodju“⁴⁴ postaja globalna referenca za dobro usposabljanje na področju pravosodja. Za to je potrebno stabilno in ustrezno financiranje.

Akterji na ravni EU so ključni multiplikatorji

Akademija za evropsko pravo (ERA) in Evropski inštitut za javno upravo (EIPA-Luxembourg) pomagata utrditi znanje o pravu EU. Morala bi še razširiti svoje zagotavljanje usposabljanja, zagotoviti kakovost svojih dejavnosti in spodbujati prenosljivost njihovih rezultatov.

⁴³ Sklepi Sveta, *Izobraževanje delavcev v pravni stroki: bistveno orodje konsolidacije pravnega reda EU* (2014/C 443/04).

⁴⁴ http://www.ejtn.eu/PageFiles/15756/Judicial%20Training%20Principles_SL.pdf.

Tudi **mreže delavcev v pravosodju**, kot so **Svet odvetniških združenj Evrope (CCBE)** za odvetnike, **Notarji Evrope (CNUE)** za notarje in **Evropska zveza sodnih uradnikov (UEHJ)** za sodne izvršitelje, imajo ključno vlogo pri izboljšanju usposabljanja o pravu EU. So bistvene za polno izvajanje te strategije s svojim zagotavljanjem, da njihovi člani uporabijo in ponovno uporabijo ustvarjeno gradivo, ter s spodbujanjem nacionalnega uvajanja dejavnosti usposabljanja. Izmenjava izkušenj med ponudniki usposabljanja iz različnih držav članic bi jim morala omogočiti, da razmislijo o pomanjkljivostih pri svojem zagotavljanju usposabljanja, uvajajo inovacije in se oprejo na dobre prakse z dokazanimi rezultati.

Tudi **evropske mreže delavcev v pravosodju**, ki se osredotočajo na posamezna področja prava EU, imajo pomembno vlogo multiplikatorjev.

Podpora Komisije

Komisija bo podprla **visokokakovostne projekte usposabljanja z evropsko razsežnostjo** prek programa za pravosodje in drugih ustreznih finančnih shem⁴⁵. Podprla bo usposabljanje za multiplikatorje, vključno z izvajalci usposabljanja, in spodbujala čezmejne konzorcije ponudnikov usposabljanja. Nadalje bo spodbujala delo mrež na tem področju, njihovo sodelovanje prek konferenc ter uporabo sodobnih tehnologij in evropskega portala e-pravosodje.

Komisija bo podprla **projekte, ki se nanašajo na prednostna področja EU**, preizkušajo nove zamisli in se odzivajo na posebne *ad hoc* potrebe. Zelo bo pozorna na ocenjevanje potreb po usposabljanju in trajnostnost rezultatov. Od ponudnikov, upravičenih do sofinanciranja EU, bo zahtevala, naj storijo več za zagotovitev trajnosti usposabljanja in drugih rezultatov. Uporabila bo vse možnosti v skladu s finančno uredbo za poenostavitev dostopa do financiranja EU, vključno z uporabo postopkov upravljanja nepovratnih sredstev⁴⁶.

Ciljna usmerjenost na delavce v pravosodju zunaj EU

Evropsko usposabljanje na področju pravosodja se osredotoča na delavce v pravosodju v EU. Vendar je bilo z leti sodelovanje razširjeno na **države kandidatke in potencialne kandidatke** za članstvo v EU ter na druge države, ki so izrazile interes, da se seznani s pravosodno kulturo EU⁴⁷, da bi izboljšale delovanje svojih pravosodnih sistemov. V državah kandidatkah in potencialnih kandidatkah je zlasti potrebno usposabljanje o pravnem redu

⁴⁵ Te vključujejo predloge Komisije za uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi Evropskega socialnega sklada plus (ESS+) (COM(2018) 382), programa „Erasmus“, programa Unije za izobraževanje, usposabljanje, mladino in šport (COM(2018) 367), programa za pravice in vrednote (2021–2027) (COM(2018) 383), programa za okolje in podnebne ukrepe (LIFE) (COM(2018) 385), programa EU za boj proti goljufijam (COM(2018) 386) in instrumenta za predpristopno pomoč (IPA III) (COM(2018) 465).

⁴⁶ Glej opombo 4 (str. 44).

⁴⁷ Skupno sporočilo, *Pregled evropske sosedске politike* (JOIN(2015) 50 final); *Politika vzhodnega partnerstva po letu 2020: Krepitev odpornosti – vzhodno partnerstvo, ki prinaša koristi za vse* (JOIN(2020) 7 final).

pravne države⁴⁸, saj morajo dati prednost prizadevanjem za spodbujanje demokracije, pravne države in spoštovanja temeljnih pravic, da se pripravijo za pristop k EU⁴⁹.

Komisija zlasti spodbuja udeležbo delavcev v pravosodju iz regije **Zahodnega Balkana** pri čezmejnem usposabljanju na področju pravosodja. Podpora EU v regiji je usmerjena v zagotavljanje skladnosti in trajnostnosti ter reševanje izzivov na podlagi ustreznega ocenjevanja potreb po usposabljanju in pristopa problemske naravnosti (in ne odvisnega od donatorjev). Strukturno sodelovanje ponudnikov usposabljanja na področju pravosodja na Zahodnem Balkanu bi bilo treba še okrepiti, tako na regionalni ravni kot z EU. To bi moralo, kjer je ustrezno, vključevati utrjevanje vloge mreže EJTN, ki je vozlišče strokovnega znanja ter bi lahko podprla krepitev zmogljivosti in metodološke izboljšave.

Poiskati bi bilo mogoče dodatne sinergije s pobudami za usposabljanje na področju pravosodja, ki jih financira EU, v **drugih državah nečlanicah EU**, zlasti v Afriki in Latinski Ameriki, kot prispevek h krepitevi demokracije, človekovih pravic in pravne države⁵⁰.

Trajnostnost

Močno bodo spodbujeni razširjanje, izvajanje, ponovna uporaba, posodobitev in prilagoditev nacionalnim razmeram **modulov, svežnjev in publikacij za usposabljanje**, kot so priročniki in smernice, ki so pripravljeni ob podpori sredstev EU⁵¹ ter ki jih delijo ponudniki usposabljanja na nacionalni ravni in na ravni EU, prav tako pa multiplikatorji ciljnega usmerjanja usposabljanja, kot so izvajalci usposabljanja.

Spremljanje

Komisija bo še naprej **poročala** o napredku pri usposabljanju o pravu EU za delavce v pravosodju. Z deležniki se bo posvetovala o tem, kako izboljšati zbiranje in analizo podatkov.

⁴⁸ Sporočilo Komisije, *Okrepitev pristopnega procesa – verodostojna perspektiva EU za Zahodni Balkan* (COM(2020) 57 final).

⁴⁹ Sklepi Sveta o širitvi in stabilizacijsko-pridružitvenem procesu (7002/20).

⁵⁰ *Za celovito strategijo z Afriko* (JOIN(2020) 4 final); *Evropska unija, Latinska Amerika in Karibi: s skupnimi močmi za skupno prihodnost* (JOIN(2019) 6 final).

⁵¹ Npr. *Training guide on the rule of law for judges and prosecutors* (Smernice za usposabljanje o pravni državi za sodnike in tožilce) (http://www.ejtn.eu/PageFiles/16144/2019-056-Training%20guide-v5_FINAL.pdf); *Rule of law in Europe – perspectives from practitioners and academics* (Pravna država v Evropi – vidiki delavcev in akademikov) (http://www.ejtn.eu/PageFiles/16144/2019-056-RoL%20Manual-170x240-WEB_FINAL.pdf), *EU environmental law training package* (Sveženj za usposabljanje o okoljski zakonodaji EU) (https://ec.europa.eu/environment/legal/law/training_package.htm).

Priporočila:

- **vse države članice** – vzpostaviti **nacionalno mrežo koordinatorjev za pravo EU** za sodnike in tožilce; spodbujati čezmejno sodelovanje med takimi mrežami;
- **drugi poklici v pravosodju** – oblikovati podobna stališča za podporo vzajemnega učenja na delovnem mestu.

Ukrepanje za deležnike:

- **EJTN** – zagotoviti **kakovostno usposabljanje**, vključno z e-učenjem, za sodnike in tožilce, poskrbeti za potrebe sodnega osebja ter povečati multiplikacijski učinek rezultatov na ravni EU s spodbujanjem članov pri zagotavljanju usposabljanja o pravu EU;
- **mreže na ravni EU, ponudniki usposabljanja in organizacije za delavce v pravosodju** – dodatno spodbujati, koordinirati in/ali organizirati **čezmejne dejavnosti usposabljanja**, vključno z interaktivnimi spletnimi dejavnostmi, pri tem pa multiplicirati učinke usposabljanja.

Ukrepanje za Komisijo:

- podpirati **sodelovanje med deležniki**, da se pripomore k doseganju ciljev te strategije;
- dodeliti finančno podporo EU **visokokakovostnim projektom**, ki **trajnostno** rešujejo konkretne potrebe po usposabljanju, in mreži EJTN prek programa za pravosodje;
- v sodelovanju z deležniki vzpostaviti izboljšan sistem **spremljanja**.

8. ZAKLJUČEK

Ta evropska strategija za usposabljanje na področju pravosodja za obdobje 2021–2024 določa okvir za ambiciozen nabor ključnih ukrepov za spodbujanje pravilne in učinkovite uporabe prava EU. Njen cilj je utrditi skupno evropsko pravosodno kulturo, ki temelji na pravni državi, temeljnih pravicah in medsebojnem zaupanju.

Komisija za zagotovitev uspeha strategije vse deležnike – ministrstva za pravosodje, sodne in tožilske svete, organe samoreguliranih poklicev, evropska združenja delavcev v pravosodju, ponudnike usposabljanja na nacionalni ravni in ravni EU, institucije in organe EU – poziva, naj se zavežejo k doseganju njenih kvantitativnih in kvalitativnih ciljev.

Komisija bo redno spremljala izvajanje strategije in sodelovala z drugimi institucijami EU za zagotovitev potrebne politične podpore za doseg ciljev.